

KVINDEN OG SAMFUNDET

DANSK KVINDESAMFUNDS FORMAAL ER:

a) AT UDVIKLE OG DYGTIGGØRE KVINDER TIL DEN FULDMYNDIGE BORGERS ANSVAR OG ARBEJDE.

b) AT ARBEJDE FOR GENNEMFØRELSEN AF KVINDERS FULDE LIGESTILLING MED MÆND I FAMILIE, SAMFUND OG STAT. . . .

c) AT FORBEDRE KVINDERS OG BØRNS KAAR, SÆRLIG AD LOVGIVNINGENS VEJ.

◀ ◀ ◀ ◀ ◀ ◀ UDGIVET AF DANSK KVINDESAMFUND. ▶ ▶ ▶ ▶ ▶ ▶

35. AARG.

30. November 1919.

Nr. 20.

LIGELØNSFESTEN

DEN 19. NOVEMBER 1919.

Formandens Tale:

Et Par Hundrede Kvinder — Husmødre saavel som selverhvervende — havde fulgt D. K.s Indbydelse til at holde Fest for »den lige Løn«.

Studentereforeningens Festsal med det store, blomstersmykkede Bord prydedes af D. K.s Banner, som var opstillet mellem Palmer bag Hædersgæsternes Plads og bevogtet af hvidklædte Marschaller med brede, røde Skærft.

De to af D. K. indbudte Hædersgæster, Frk. Anne Bruun, der for ca. 30 Aar siden rejste Ligeløns-Kravet gennem D. K., og Medlem af Lønningskommissionen, Frk. Thora Pedersen, førtes til Bords af Formanden for D. K. til Tonerne af Riberhus-Marchen, og baade de og Frk. Soffi Rasmussen, der var Kommunelærerindeforeningens Gæst, fik overrakt smukke Buketter.

Skoleinspektør, Frk. Moth-Jensen, var Dirigent ved Bordet og bød Velkommen.

Fru Julie Arenholt holdt Festtalen for Ligeløns-princippets Sejr og for sine to Bordfæller; denne Tale lød saaledes:

Det Krav om »Lige Løn for lige Arbejde«, som Dansk Kvindesamf. fremsatte allerede i Slutningen af Firserne, gjaldt særlig Lærerinderne, der jo paa det Tidspunkt udgjorde Majoriteten bl. de selverhvervende Kvinder. Den Redegørelse for Lærerindernes økonomiske Kaar, der dannede Grundlaget for Kravet viste, at en Kommunelærerindes Uddannelse kostede hende ca. 2150 Kr. — hvoraf de 150 Kr. kunde gives hende som Statsunderstøttelse — medens hun af sin egen Lomme maatte udrede de 2000. For Lærernes Uddannelse sørgede Staten som bekendt paa Stasseminarier — lukkede for Kvinder. Kommunelærerinderne begyndte derfor deres Gerning med Gæld — som de maatte betale af deres Løn, der *etter 17 Aars Forløb* naaede den svimlende Højde af 1600 Kr.

Lærerne lønnedes naturligvis ogsaa den Gang højere end Lærerinderne ikke alene i den Alder, hvor man maatte antage, at de var eller kunde være Familieforsørgere, men allerede i Begyndelseslønnen var der en Forskel paa flere hundrede Kroner.

Da der i Rigsdagssamlingerne 95—96 fremsattes Forslag til en ny Skolelov henvendte Lærerinderne sig til Danmarks Lærerforening og anmodede dem om at varetage Lærerindernes Interesser — men Danmarks Lærerforening var den Gang ikke væsensforskellig fra nu — man overhørte ganske Lærerindernes Anmodning, og i den Henvendelse, der udsendtes til Regering og Rigsdag nævnedes ikke med et Ord, at der overhovedet eksisterede Lærerinder.

Lærerinderne indgav da selv et Andragende, hvori de anmodede om, at Begyndelseslønnen maatte blive ens for Lærer og Lærerinder, men den daværende Kultusminister svarede med at henvise til *Kvindernes bekendte Nøjsomhed* — et Argument som jo ikke er ukendt op til de sidste Dage.

Paa et Fællesmøde samme Aar i Dansk Kvindesamfund vedtoges en Resolution, der bl. a. protesterede imod den ulige Lønningsmaade for Lærere og Lærerinder. Protesten hjalp intet — under Forhandlingen om Lønningsloven i Folketinget udtalte en bekendt Politiker: *Dette vilde vi ikke vove at byde Lærerinderne, hvis de var Vælgere.* Det varede 22 Aar inden Lærerinderne blev Vælgere — det varede 23 Aar, inden de fik den lige Løn. *Manden havde Ret.*

Medens Kommunelærerinderne saaledes var de første Ligelønskravet blev rejst af og for — saa blev de ogsaa de sidste, der vandt med. Om ingen af de andre selverhvervende Kvinder kæmpedes der saa haardt — men de vandt med. Og jeg tør trygt sige paa D. K.s Vegne saavel som paa alle de andre sejrende Kvindeorganisationers Vegne — at havde vi maattet efterlade Lærerinderne paa Valpladsen, saa havde vi idag ikke holdt Fest. Ligelønskravet rejstes af Lærerinderne, men siden genlød Kravet fra alle de mange andre selverhvervende Kvinder, der rundt omkring i Statens man-

ge Væsener, ved Telegraafen, Telefonen og Skrivemaskinen, ved Regnskaber, Korrespondancer og Bogføring med flittige Hænder og aarvaagne Hjerner holdt Maskineriet i Gang. *Det Raab, der lød fra de mange tusinde Kvinderøster* var ikke i første Række et Raab om højere Lønninger, ikke det nu overalt skingrende Raab om flere Penge, nej, det kom langt dybere fra, fra Bunden af tusinde Kvindesind, der følte sig krænkede i deres Æresfølelse, svækkede i deres Selvtillid og oprørte i deres Retfærdighedssans.

De følte, at nu maatte Slaget staa — og vi føler det sikkert alle, var det tabt, da havde vi mistet Arbejdsglæden og Arbejdsmodet. Men vi sejrede. — Jeg tror, at det der væltede Jerikos Mure denne Gang, det var ikke saa meget de Basunsted, som af et ærligt Hjerte og af fulde Lunger lød paa vore Modere og i vor Presse, men det var den indre Overbevisningens Glød, som besjælede os — at vi selv var saa urokkelig sikre paa vor Ret og enige om ikke at vige en Haarsbred.

Havde vi blot givet efter paa ét eneste Punkt — brudt Princippet — da var Gløden slukket og den Ild, der nu fortærede alle vore Modstanderes Argumenter til en Askebob, var slukket.

Vi sejrede — og vi føler nu Sejrglæde, men Sejren vil ikke gøre os hovmodige; vi vil forstaa, at den forpligter til alle Sider, forpligter os selv mere end nogensinde overfor det Arbejde, vi har paataget os, forpligter os overfor alle de mange, der har deres Kamp tilbage, og forpligter os overfor de overvundne, at ikke deres Revanchelyst skal vækkes. Vi bør optræde som kloge og retsindige Sejrherrer, mod hvem de overvundne aldrig med Rette kan sætte Anklager for at have tilranet os mere end vi havde Ret til.

Vi vil gøre vort til, at de overvundne skal erkende at den Landvinding, vi tilkæmpede os, den var vort retmæssige Eje, og at den vil styrke ikke alene vore Kræfter, men ogsaa vore mandlige Arbejdskommeraters og det Samfundsarbejde, hvis Tjenere, vi er. — — —

I Dansk Kv. s. Historie staaer følgende: Blandt Forkæmperne for Princippet »Lige Løn for lige Arbejde« maa i første Række nævnes Anne Bruun, som allerede i 1889 i Kv. og Si. fremkom med et ypperligt Indlæg i denne Sag.

30 Aar senere finder vi i Folkeskolen atter et ypperligt Indlæg for samme Sag i et Brev til de noksom bekendte Lærerhustruer i Aarhus, undertegnet Anne Bruun.

I alle disse 30 Aar har Anne Bruun holdt Gløden vedlig: i sit eget Sind, taalmodigt og trofast som de kloge Jernfruer holdt hun Ilden brændende, aldrig sløvedes hun, aldrig blev hun træt. *Akkordens Aand* lød sig aldrig forene med Anne Bruuns modige Karakter — derfor blev hun en af Kvindesagens Førere, en af dem som vi yngre altid saa op til i Taknemmelighed og Ærbødighed, og som vi vil gøre vort til, at det Slægtled, der kommer efter os aldrig skal glemme. Derfor er De idag vor Hædersgæst, kære Anne Bruun — og fra denne Kreds af glade selverhvervende Kvinder bringer jeg Dem en Tak for de Stene, De væltede fra vor Vej.

Tung og træls og lang var Vejen, vi maatte gaa indtil vi naaede den sidste store, vanskelige Hindring, Lønningskommissionen af 1907. Mod denne Hindring skred med rank Ryg og oprejst Pande, og med den bitre Styrke, som den lange Vandring havde aflejret i vore Sind Thora Pedersen — hun vidste af Erfaring fra sine egne mandlige Kolleger, at Modstanden vilde blive haard og sejt, men hun var fast besluttet paa at prøve Kræfter med denne store Bøjgen.

»Gaa udenom,« sagde Bøjgen — men Thora Pedersen vilde ikke udenom.

Saa prøvede man at gaa udenom hende, men ved hver eneste Tværvæg stillede hun sig i Vejen — og de kom heller ikke udenom hende. Slidsomt og besværligt var Deres Arbejde: Kommissionen — en eneste Kvinde blandt 20 Mænd — men De kæmpede klogt og tappert for Deres Overbevisning og for de Kvinder, hvis Repræsentant De var. Vi følte alle, med hvilken Alvor og Ansvarsfølelse, De arbejdede for vor Ret, og vi følte Deres oprigtige Sorg hver Gang De frygtede, at den ulige Kamp vilde ende med Nederlag for vor Sag.

Til Gengæld haaber jeg, at ogsaa De følte os alle bag Dem, følte vor Taknemmelighed og Beundring for Deres utrættelige Energi følte vor Glæde, da det begyndte at gaa fremad. Hvordan De bar Dem ad med i 11te Time at skaffe os et Flertal paa 15 Medlemmer, hvoriblandt flere af vore mest fanatiske Modstandere — ja det vil formodentlig til alle Tider blive en Kommissionsgaade, men De skaffede os Sejren — og vor Taknemmelighed kender ingen Grænser. I Dansk Kvindesamfunds Historie staaer Anne Bruun som den, der talte *det første* manende vækkende Ord — Thora Pedersen vil komme til at staa dér som den der talte et sidste afgørende Ord. Jeg beder nu Dem mine Damer raabe et niifoldigt Hurra for Ligelønsprincipets Sejr og i dette Hurra indbefatte en Tak til vore to Hædersgæster; altsaa vore Hurra skal paa én Gang udtrykke Glæde og Taknemmelighed.

Julie Arenholt.

TIL „Dansk Kvindesamfund“.

19. November 1919.

Vi har en kærlig, god og dygtig Moder, som her i Aften samler sine Poder.

Men ikke som hun plejer til Alvor og til Dyst, hun tunge Spørgsmaal vejer og faar dem klart belyst.

Nej i Dag har en Sejr hun vundet, vigtig Sag har sin Løsning fundet. Retfærd's Sag.

Vi hendes Døtre, født med Retfærdskravet, i hendes Sale fik vor Tanke avet, fik hamret vore Vaaben og slebet dem til Strid, saa vi med Panden aaben og Skjoldet sølverhvid(t) kæmpet har imod stærke Kræfter for den Slægt, der vil komme efter. Ungdoms Slægt.

Og derfor priser vi vor Moder kære, som lærte os vor Kamp til Kvinders Ære. vort Arbejd' skal nu agtes og æres som en Mands og ikke blot betragtes som Legeværk og Dans.

Kvinders Sejr højner hver en Kvinde, Kvinders Sag føres frem herinde. Kvinders Sag.

Anne Bruun.